

ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE W SAMORZĄDZIE LOKALNYMNA PRZYKŁADZIE POWIATU PIŃCZOWSKIEGO

Kozera Andrzej¹

ABSTRAKT

W artykule omawiane zostaną obowiązki władz samorządowych wynikające z zagrożeń oraz skomentowany będzie stan prawny w zakresie zarządzania w sytuacjach kryzysowych. Na przykładzie powiatu pińczowskiego przybliżone zostaną zadania i kompetencje organów właściwych w sprawach zarządzania kryzysowego: starosty (powiat), wójta, burmistrza, (gmina) oraz organów pomocniczych, tj. powiatowych i gminnych zespołów zarządzania kryzysowego. Dokładnie omówione zostaną zadania wszystkich szczebli administracji publicznej: powiatowego centrum zarządzania kryzysowego, ratownictwa medycznego i Obrony Cywilnej na poziomie lokalnym oraz rola służb specjalistycznych (Straż Pożarna, Policja) i organizacji pozarządowych w systemie reagowania kryzysowego i ich współdziałanie z samorządem lokalnym. A także, kto i na jakich zasadach jest odpowiedzialny za współpracę na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej.

Słowa klucze:

zarządzanie, kryzys, samorząd

ABSTRACT

The article discusses the obligations of local government in case of life threatening of people. It describes the current law, competences and duties. The Pinczow district is a perfect example. Medical emergency, the police force and the fire brigade are being well described. The author discusses the principles of cooperation between the government and local government.

Key words:

management, crisis, government

¹ Andrzej Kozera, Profesor dr hab. inż., Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, ul. Podchorążych 2 30-084 Kraków, tel. 604470549, profesorkozera@gmail.com

Starosta wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, ochrony przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska. Opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy. Zadania ochrony przeciwpożarowej wykonuje przy pomocy powiatowego zespołu reagowania kryzysowego, działającego na podstawie ustawy o stanie klęski żywiołowej.

W czasie wystąpienia stanu klęski żywiołowej właściwy miejscowo starosta kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze powiatu w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia. Starosta może wydawać polecenia wiążące wójtom (burmistrzom, prezydentom miast niebędących miastami na prawach powiatu), kierownikom jednostek organizacyjnych utworzonych przez powiat, kierownikom powiatowych służb, inspekcji i straży, kierownikom jednostek ochrony przeciwpożarowej działających na obszarze powiatu oraz kierownikom jednostek organizacyjnych czasowo przekazanych przez właściwe organy do jego dyspozycji i skierowanych do wykonywania zadań na obszarze powiatu. Starosta może występować do kierowników innych jednostek organizacyjnych działających na obszarze powiatu, z wnioskami o wykonanie czynności niezbędnych w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia.

W razie odmowy wykonania tych czynności lub ich niewłaściwego wykonywania starosta niezwłocznie zawiadamia organ, któremu podlega kierownik lub który sprawuje nadzór nad nim. W zakresie działań podejmowanych w czasie stanu klęski żywiołowej starosta podlega wojewodzie. W razie niezdolności do kierowania lub niewłaściwego kierowania działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, wojewoda może zawiesić uprawnienia starosty oraz wyznaczyć pełnomocnika do kierowania tymi działaniami.²

Działaniami związanymi z likwidacją i zapobieżeniem skutkom klęski żywiołowej zajmuje się powiatowy zespół reagowania kryzysowego, który składa się z szefa, zastępcy oraz grup roboczych o charakterze stałym i czasowym. Grupami roboczymi powiatowego zespołu o charakterze stałym są:

- 1) grupa planowania cywilnego;
- 2) grupa monitorowania, prognoz i analiz.

Grupy robocze o charakterze stałym stanowią powiatowe centrum zarządzania kryzysowego, będące komórką organizacyjną starostwa powiatowego lub komendy powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.

Grupami roboczymi powiatowego zespołu o charakterze czasowym są:

- 1) grupa operacji i organizacji działań;
- 2) grupa zabezpieczenia logistycznego;
- 3) grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej.

Grupy robocze o charakterze stałym i czasowym tworzy się spośród osób zatrudnionych w starostwie powiatowym, powiatowych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników

² Sprawozdanie Starosty Pińczowskiego z dnia 25.01.2010r. z działalności Komisji Bezpieczeństwa.

powiatowych służb, inspekcji i straży. W skład grup roboczych czasowych mogą wchodzić również specjaliści, eksperci, osoby zaufania społecznego, a także przedstawiciele organów władzy publicznej lub społecznych organizacji ratowniczych.

Starosta zawiera porozumienia między właściwym prezydentem miasta na prawach powiatu, co do lokalizacji centrum zarządzania kryzysowego, które może być ulokowane na terenie powiatu lub miasta na prawach powiatu i obejmować zasięgiem działania obszar obu sąsiadujących jednostek samorządu terytorialnego. W celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia zespoły pracują w fazach zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy.³

1. W fazie zapobiegania zespoły podejmują działania, które redukują lub eliminują prawdopodobieństwo wystąpienia klęski żywiołowej albo w znacznym stopniu ograniczają jej skutki.
2. W fazie przygotowania zespoły podejmują działania planistyczne dotyczące sposobów reagowania na czas wystąpienia klęski żywiołowej, a także działania mające na celu powiększenie zasobów sił i środków niezbędnych do efektywnego reagowania.
3. W fazie reagowania zespoły podejmują działania polegające na dostarczeniu pomocy poszkodowanym, zahamowaniu rozwoju występujących zagrożeń oraz ograniczeniu strat i zniszczeń.
4. W fazie odbudowy zespoły podejmują działania mające na celu przywrócenie zdolności reagowania, odbudowę zapasów służb ratowniczych oraz odtworzenie kluczowej dla funkcjonowania państwa infrastruktury telekomunikacyjnej, energetycznej, paliwowej, transportowej i dostarczania wody.

Zespół reagowania kryzysowego w ramach tzw. gry decyzyjnej postępuje wg. kilku schematycznych etapów w przygotowania.⁴

I ETAP

- ustalenie tematyki posiedzenia (planowego, zgodnie z planem pracy zespołu na dany rok lub organizowanego doraźnie w razie potrzeby),
- ustalenie listy uczestników w posiedzeniu zespołu,
- wstępne powiadomienie członków zespołu oraz innych osób o planowanym posiedzeniu zespołu,
- przygotowanie i rozesłanie pism do osób przygotowujących poszczególne zagadnienia związane z tematyką posiedzenia,

II ETAP

- ustalenie dokładnego terminu i miejsca posiedzenia zespołu,
- zabezpieczenie obsługi posiedzenia zespołu pod względem technicznym (zamówienie sali, wyposażenia technicznego itp.),
- ustalenie szczegółowego porządku posiedzenia zespołu,

³ Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.02.62.558, z póź. zm.), oraz wydane na podstawie art. 12 ust. 5 tej ustawy

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania (Dz.U.02.215.1818")

- przygotowanie i rozesłanie do uczestników zaproszeń starosty (prezydenta, burmistrza, wójta) do udziału w posiedzeniu (z podaniem dokładnego terminu i miejsca oraz porządku posiedzenia),

III ETAP

- przygotowanie materiałów zbiorczych dla członków zespołu na podstawie przesłanych informacji przez przygotowujących poszczególne zagadnienia tematyczne,
- rozesłanie opracowań zbiorczych do członków zespołu i pozostałych uczestników posiedzenia (osób zaproszonych),
- sprawdzenie stanu przygotowania obsługi technicznej posiedzenia zespołu,

IV ETAP

- przeprowadzenie posiedzenia zespołu zgodnie z ustalonym porządkiem posiedzenia,

V ETAP

- sporządzenie protokołu z posiedzenia zespołu,
- rozesłanie protokołów lub innych dokumentów opracowanych po posiedzeniu (wytycznych, zadań, zaleceń, sprawozdań, informacji itp.) do członków zespołu oraz innych osób uczestniczących w posiedzeniu zespołu,
- monitorowanie stanu realizacji zadań (zaleceń) ustalonych na posiedzeniu zespołu.

Jeżeli chodzi o strictly powiat pińczowski, to w 2009 roku zostały przeprowadzone 4 posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa i Porządku wspólnie z Powiatowym Zespołem Zarządzania Kryzysowego.

Możliwe sposoby reagowania na zajście zdarzenia wymagającego prowadzenia działań ratowniczych

Pierwsze posiedzenie dotyczyło stanu przygotowania służb powiatowych, do działań w związku z przypadkami zachorowań w kraju na grypę A/H1N1. Przedstawiono stan przygotowania Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego w Busku Zdroju. Podstawowymi czynnościami podjętymi w tym zakresie było przekazanie informacji opracowanej przez Głównego Inspektora Sanitarnego Kraju, do wszystkich instytucji na terenie powiatu wadowickiego oraz

osób wyjeżdżających zagranicę lub powracających do kraju. Stan przygotowania Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego oceniono pozytywnie. Dyrektor Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej przedstawiła stan przygotowania Szpitala Powiatowego w Pińczowie do przyjęcia pacjentów wymagających leczenia szpitalnego w przypadku podejrzenia grypy A/H1N1.

Członek Komisji Bezpieczeństwa i Porządku przedstawił wniosek, aby we wszystkich szkołach przeprowadzić pogadanki na temat wirusa grypy A/H1N1. Przyjęto procedurę wzajemnego informowania się w przypadku zachorowań na grypę w celu przekazania informacji do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody Świętokrzyskiego.⁵

Drugie posiedzenie zostało poświęcone sprawdzeniu należytej organizacji bezpiecznych wakacji dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu pińczowskiego, a w szczególności: w ramach przygotowania do posiedzenia przedstawiciele służb, straży, inspekcji oraz Burmistrzowie, Wójtowie zostali poproszeni o przygotowanie informacji dotyczących organizacji bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu pińczowskiego. Burmistrzowie, Wójtowie, przedstawiciele gmin poinformowali Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego i Komisje Bezpieczeństwa i Porządku o planowanych imprezach masowych, formach aktywnego wypoczynku organizowanych na terenach gmin w czasie wakacji. Taka forma informowania pozwoliła przedstawicielom Komendy Powiatowej Policji, Komendy Powiatowej PSP, Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Nadzoru Budowlanego podjąć wspólnie z gminami, ewentualne działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie organizowanych przedsięwzięć.⁶

Na trzecim posiedzeniu przedstawiciele jednostek samorządowych przedstawili ocenę przygotowania jednostek działających na terenie gmin do funkcjonowania w ekstremalnych warunkach zimowych. Gminy powiatu pińczowskiego zapewniają sprzęt i obsługę celem kompleksowego zimowego utrzymania dróg gminnych i lokalnych. W przypadku nadmiernych ilości śniegu ustalono miejsca jego składowania. Zapewniona jest również pomoc społeczna i medyczna dla osób wymagających opieki.

Na ostatnim posiedzeniu Komisji Bezpieczeństwa i Porządku w dniu 30 grudnia 2009 roku zgodnie z ustawowym obowiązkiem dokonała analizy projektu budżetu powiatu na rok 2010 w części porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli opiniując go pozytywnie.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Sprawozdanie Starosty Pińczowskiego z dnia 25.01.2010r. z działalności Komisji Bezpieczeństwa
- [2] Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o *stanie klęski żywiołowej*, Dz.U.02.62.558, z późn. zm.

⁵ Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tj. - Dz.U.02.147.1229)

⁶ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, (tj. - Dz.U.01.142.1592)

- [3] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu tworzenia gminnego zespołu reagowania, powiatowego i wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego oraz Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej i ich funkcjonowania, Dz.U.02.215.1818
- [4] Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. *o ochronie przeciwpożarowej*, Dz.U.02.147.1229
- [5] Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym*, Dz.U.01.142.1592

Článok recenzoval:
doc. Ing. Ladislav Novák, PhD